

Головна — Світ — 18 серпня 2026, 13:10

Шістдесят років зв'язків, яких ніхто не рахував: що Україна має в Африці і чому це важливо

Серед випускників українських ЗВО — колишні й чинні міністри, посли та судді з десятків африканських країн. Дослідження «Україна й Африка: Спільна історія та розвиток для майбутнього» (ГО «Платформа розвитку молодіжних ініціатив» і Молодіжна рада при МЗС України за підтримки Міжнародного фонду «Відродження») уперше системно оцінило масштаб цих зв'язків і показало, чому Україна досі не використовує ресурсу, який формувала понад пів століття.

Ян Ерл-Ружичський
Єлизавета Озерська

ФОТО: BEACONS.AI/YOUTHCOUNCIL.MFA

Говорячи про сучасну українську політику щодо Африки, зазвичай згадують відкриття нових посольств, дипломатичні турне чи боротьбу за підтримку українських резолюцій в ООН. Але один із найцінніших ресурсів України на континенті виник значно раніше. Його не потрібно створювати чи фінансувати з нуля — він уже існує. Понад шістдесят років українські університети навчали майбутніх лікарів, інженерів, дипломатів і державних службовців з десятків африканських країн. Проблема лише в тому, що Україна майже не працює з цим людським капіталом.

Починаючи з 1960-х років українські ЗВО стали частиною радянської системи підготовки кадрів для молодих африканських держав. У 1971–1972 навчальному році кожен п'ятий іноземний студент в Українській РСР був громадянином африканської країни. Загалом на той момент в українських закладах вищої освіти навчалися 1253 студенти з десятків держав континенту. Через Київський університет, Харківський медичний інститут, Одеський інститут інженерів морського флоту та десятки інших закладів пройшли представники понад 35 країн Африки. Їх готували лікарями, інженерами, правниками, спеціалістами з державного управління.

РЕСУРС

Дізнатися більше	
Історія	>
Політики	>
Спеціальні теми	>

Лише серед випускників Навчально-наукового інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка задокументовано десятки людей, які згодом стали міністрами закордонних справ, послами, суддями верховних судів, керівниками державних корпорацій та іншими високопосадовцями у Кенії, Чаді, Анголі, Буркіна-Фасо, Танзанії та інших країнах. І це лише один український університет. Скільки подібних історій зберігають архіви інших закладів освіти, сьогодні не знає ніхто.

Діалло Ісса Садіо, голова Африканської ради в Україні. Закінчив Національний авіаційний університет у Києві.

Утім, головна проблема полягає в тому, що значна частина випускників радянського періоду не асоціює своє навчання з незалежною Україною. Вони навчалися російською мовою, підтримували зв'язки через радянські або російськомовні мережі і часто сприймають свій студентський досвід як частину історії СРСР загалом. Саме російська мова залишається для них основним культурним маркером історичного зв'язку з країною навчання. Цим активно користується Росія, яка системно позиціонує себе як єдину спадкоємцю радянської присутності в Африці. Поки Україна майже не працює зі своєю освітньою спадщиною, Москва перетворює її на потужний інструмент зовнішньої політики.

У незалежній Україні зв'язки з Африкою розвивалися вже на ринкових засадах. Україна лишалася конкурентною на міжнародному ринку освіти завдяки доступній вартості навчання, розвитку англомовних програм і позитивній репутації, яку роками формували самі випускники африканського походження. Напередодні повномасштабного вторгнення в українських університетах навчалось 26 259 студентів із країн Африки — найбільше за всю історію незалежної України.

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ
Як Росія вербує найманців в Африці

Повномасштабна війна різко змінила ситуацію. До 2026 року кількість африканських студентів скоротилася більш ніж на 94 % і становила 1567 осіб. Водночас навіть в умовах війни українські університети щороку зараховують близько 380 нових студентів із країн Африки, а представники понад сорока держав продовжують навчатися в Україні. Це означає, що попри безпрецедентні виклики українська освіта не втратила своєї репутації повністю. Натомість вона зберегла той мінімальний фундамент і потенціал, на якому можна відбудовувати співпрацю після завершення війни.

Проблема полягає в тому, що цей потенціал залишається майже не інституціоналізованим. Україна досі не має єдиного реєстру випускників. Дані залишаються розпорошеними між окремими університетами, а відповідальність за роботу з alumni не закріплена за жодною державною інституцією. Від 65 до 90 % іноземних абітурієнтів залучаються до українських університетів через приватних агентів, тому самі заклади часто навіть не підтримують прямий контакт зі своїми випускниками. До цього додається ще одна структурна проблема: майже три чверті сучасного африканського контингенту припадають лише на Марокко та Нігерію, а дві третини студентів навчаються на трьох медичних спеціальностях. Така модель працює, але вона є вузькою й вразливою до будь-яких криз.

Відкриття посольства України в Демократичній республіці Конго. 12 квітня 2024 року

РЕСУРС

Африка вже давно перестала бути периферією світової політики. Ухвалення у 2022 році Стратегії відносин з державами Африки МЗС України та відкриття семи нових посольств лише підтвердили стратегічну важливість африканського напрямку для української зовнішньої політики. Але жодна дипломатична стратегія не буде повністю ефективною, якщо вона не спиратиметься на вже сформовані людські зв'язки і не буде породжувати формування нових. У цьому контексті, саме випускники українських університетів можуть стати тією мережею довіри, на якій будуватиметься довгострокова співпраця України з африканськими державами.

Дяля того, щоб перетворити наявний людський капітал на реальний інструмент співпраці, Україні необхідно створити єдиний реєстр випускників і закріпити координацію зусиль за МЗС України; зафіксувати свідчення покоління 1960–1980-х, поки його представники ще можуть їх надати; стимулювати перехід на англомовні та українськомовні програми з максимізацією українськомовного компоненту в навчальній програмі студентів африканського походження; інституціоналізувати роботу з випускниками на рівні держави й університетів; перетворити архівні списки на живі alumni-мережі, де випускники стають «амбасадорами» української освіти.

Україні у відносин з державами Африки не потрібно будувати людський капітал з нуля. Він уже існує. Протягом понад шістдесяти років українські університети формували мережу людей, які сьогодні працюють у державних установах, дипломатії, медицині, освіті та бізнесі десятків африканських країн, або стають на цей шлях. Більшість держав витрачає десятиліття й значні кошти, щоб побудувати подібні мережі впливу. Україна ж уже має їх як результат власної історії освітньої співпраці. Питання лише в тому, чи зможемо ми нарешті перетворити архіви університетів на інструмент сучасної дипломатії, або й надалі втрачати його зв'язок із нашою спадщиною.

ФОТО: МОЛОДІЖНА РАДА ПРИ МЗС УКРАЇНИ

На презентації дослідження.

Повне дослідження читайте за посиланням: <https://beacons.ai/youthcouncilmfa>

Дослідження «Україна й Африка: Спільна історія та розвиток для майбутнього» підготували ГО «Платформа розвитку молодіжних ініціатив» і Молодіжна рада при МЗС України в межах проекту за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

15 серпня, 02:29
Звинуваченого у плагіаті експрофесора Кембриджа знайшли мертвим

14 серпня, 14:54

СЗРУ: Єпископ Танзанії звинуватив РПЦ у підкупі духовенства та розколі православ'я в Африці

13 серпня, 13:45

У Замбії сьогодні відбуваються президентські, парламентські та місцеві вибори

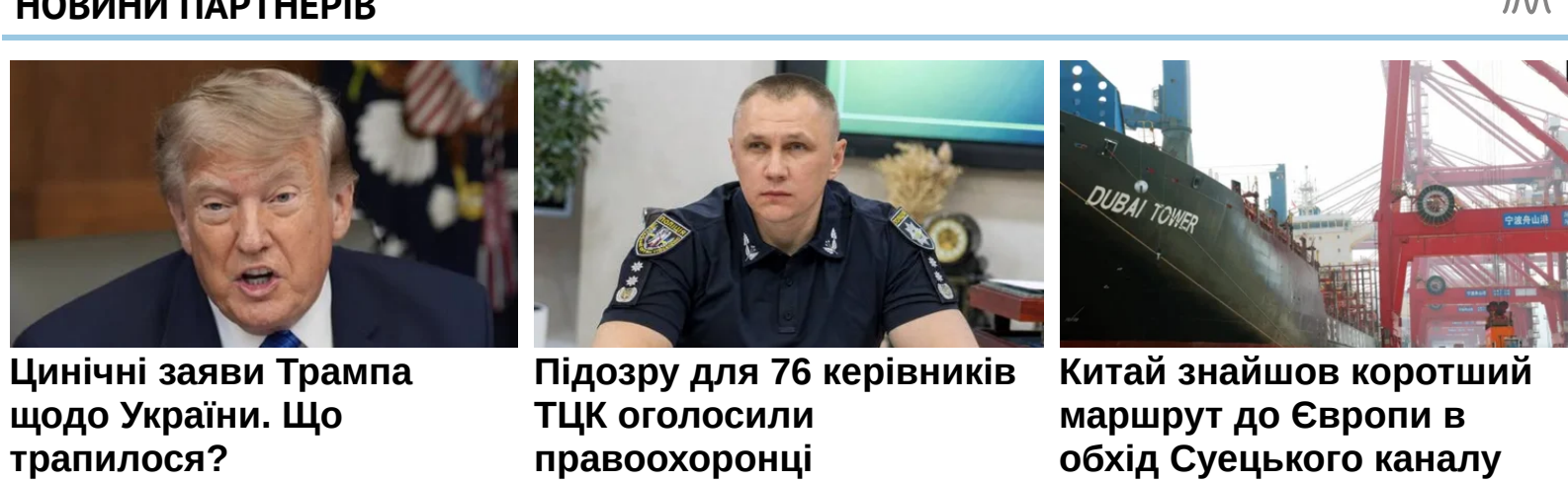
Ян Ерл-Ружичський

Єлизавета Озерська

ОСВІТААФРИКАВИШИДИПЛОМАТІЯ

РЕСУРС

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Сьогодні, 12:08
FT: чиновник, який курує розширення бальної зали Трампа, таємно зустрічався з представниками Кремля

Сьогодні, 12:01
Лівія шукає до \$40 млрд для розвитку нафтових ресурсів

Сьогодні, 11:52
Двоє учнів загинули під час стрілянини у школі на Філіппінах

Сьогодні, 10:59
Ціни на нафту зросли до понад \$90

Сьогодні, 10:17
У Німеччині готуються оголосити вирок українцям, обвинувачуваним у шпигунстві на користь Росії

Сьогодні, 10:01
Фінляндія переглядає рішення про депортацію родини росіян, які заявляли про допомогу Україні

Сьогодні, 09:41
Росія пригрозила Великій Британії через постачання дронів Україні

Сьогодні, 09:31
Reuters: рейтинг схвалення Трампа впав до 33%. Це найнижчий показник за час його президентства

Сьогодні, 08:47
У РФ покаржилися, що після дроніві атаки частина мешканців Підмосков'я залишилися без світла

Сьогодні, 02:32
Король Норвегії був госпіталізований і проведе два тижні на лікарняному

Про насРеклама на сайтіІвентиРедакціяПолітики і стандартиУгода конфіденційності

У разі повного чи часткового відтворення матеріалів без прямого гіперпосилання на LB.ua обов'язково! Переклад, копіювання, відтворення або інше використання матеріалів, що містять посилання на агентство "Українські Новини" й "Українська Фото Група", заборонено.

Матеріали, які розміщуються на сайті з позначкою "Реакція" / "Новини коментарів" / "Претензія" / "Протест" є рекламними та публікуються на правах реклами. Редакція може не поділяти поглядів, які в них представлені. Матеріали з позначкою СПЕЦПРОЄКТ є рекламними, проле редакція бере участь у підготовці цього контенту і публікує думку, висловлену у цих матеріалах.

Редакція не несе відповідальності за факти та оціночні судження, оприлюднені у рекламних матеріалах. Згідно з українським законодавством, відповідальність за зміст реклами несе рекламодатель.

Суб'єкти з сфери онлайн-медіа: ідентифікатор медіа - 840-05097

РЕСУРС

Про використання cookies

Продовжуючи переглядати LB.ua ви підтверджуєте, що ознайомилися з Правилами користування сайтом та погоджуєтесь на використання файлів cookies

Про файли cookies

ПОГОДЖУЮСЬ